

saco studentråd

Saco Studentråds visionsprogram

2010-2012

Faställt av Saco Studentråds kongress 2009

**Saco Studentråds visionsprogram
2010-2012**

Fastställt av Saco Studentråds kongress 2009

Citera gärna ur skriften, men ange källa

© 2010
Grafisk form Pangea design

www.saco.se

Saco Studentråd bildades för snart 70 år sedan och består i dag av 100 000 studentmedlemmar som är fördelade över de olika Sacoförbunden. Under dessa decennier har det svenska utbildningsväsendet förändras mycket. Från att högre studier varit en möjlighet för några få har högskolor och universitet öppnats upp och blivit tillgängliga för långt fler. Samtidigt har Saco Studentråd vuxit i samma takt och idag organiseras fler än var fjärde svensk student i Sveriges största frivilliga studentorganisation. I detta visionsprogram, antaget på Saco Studentråds kongress 2009, beskrivs den politik Saco Studentråd bygger sin verksamhet på.

I en föränderlig tid för det klassiska studentorganiserandet genom kårer är det viktigt att studenter får det stöd som behövs för att våra lärosäten ska präglas av ett gott studentinflytande.

Saco Studentråd delar Sacos vision om ett kunskapssamhälle för alla, med hög kunskapsnivå, högt välstånd och stor individuell valfrihet under ansvar. Saco Studentråd ska ta en framträdande roll i den nationella utbildnings- och arbetsmarknadspolitiska debatten samt i studerandefackliga frågor.

Saco Studentråd verkar för en fri rörlighet både bland studenter och förvärvsarbetande och står upp mot protektionistiska krafter i Europa och världen. Vidare ska all högre utbildning i Sverige vara fri från terminsavgifter för alla studenter, oavsett nationalitet.

Saco Studentråd vill att all högre utbildning ska löna sig såväl ekonomiskt som personligt och månar om det livslånga lärandet.

Saco Studentråds vision för högskolan

En högskola med studenten i fokus

För att underlätta de blivande studenternas val av högskola och utbildning ska det finnas tillförlitlig och detaljerad information som är lättillgänglig för blivande studenter. Denna kan bland annat utformas som en individualiserad rankning vilken tar hänsyn till ett flertal parametrar studenten själv anser vara av vikt. Informationen ska ge en klar och tydlig bild av utbildningens och högskolans styrkor och svagheter samt eventuella profileringar. Detta för att ge en så rättvis bild av utbildningen som möjligt. För många är valet av utbildning ett av de viktigaste val som går att göra i livet och samtliga blivande studenter förtjänar en saklig information om valets möjligheter och konsekvenser.

Det ska finnas en mångfald av utbildningar, universitet och högskolor. Varje lärosäte bör fokusera på de utbildningsområden som de är bra på. Det finns inget självändamål i att alla utbildningar finns på alla ställen. Självklart behövs en central styrning av examensrätt med regelbundna granskningar för varje ämnes- eller yrkesexamen.

Studenter ska ha ökad kontroll över längden på sin utbildning varför det bör finnas möjlighet för lärosätena att erbjuda studenterna att läsa enligt treterminssystem, med undervisning även under sommarmånaderna. Ett treterminssystem ger ett mer effektivt utnyttjande av året och leder till en bättre genomströmning.

Betyg ska i största möjliga mån sättas individuellt och samtliga studenter ska ha möjlighet att överklaga sitt betyg/resultat hos ytterligare en examinator. Betyg inom den högre utbildningen ska ha tydliga betygskriterier och vara målbaserade, enhetliga och jämförbara. Användandet av olika examinationsformer ska uppmuntras och de ska vara anpassade och lämpliga för kursmomentet.

Mångfald i högskolan

Alternativa antagningsformer är ett bra komplement till traditionell antagning då det möjliggör för studenter med specifik kompetens att ta sig in på högre utbildning. Antagningsformerna bör anpassas efter utbildningen och, där det är möjligt, efter det kommande yrkets behov och förutsättningar. En bredd bland studenterna bör aktivt uppmuntras redan i tidiga åldrar genom exempelvis riktad information till underrepresenterade grupper. På så sätt kan en större mångfald och diversifiering på utbildningarna göras möjlig. Metoder som gör skillnad på studenter genom kvotering och positiv särbehandling är trubbiga instrument i antagningsprocessen och ska undvikas.

God studiemiljö är en förutsättning för goda studier

En god studie- och arbetsmiljö är en förutsättning för goda studier. Inom detta ryms såväl studenters psykosociala som fysiska situation. Varje högskola måste ha en välfungerande studenthälsovård med kompetent personal och den bör ligga under högskolans ansvar.

Studerandeskyddsombud ska verka för en bra studiemiljö, bevaka skydd mot ohälsa och olycksfall, samt bevaka att högskolan uppfyller kraven i

arbetsmiljölagen. För att de ska kunna utföra sitt uppdrag på bästa sätt krävs att de får tillräcklig utbildning och information. Fackliga organisationer som Saco och dess förbund bör ta ett ansvar för att detta sker på bästa sätt.

Det är lärosätets ansvar att se till att tillräckliga resurser avsätts för att upprätthålla en god studiemiljö. För en god studiemiljö är det väsentligt att det finns en ömsesidig respekt studenter sinsemellan och mellan studenter och personal. Enligt lag ska en likabehandlingsplan finnas på varje högskola och den bör fungera som ett rättesnöre i frågor som rör exempelvis jämställdhet, jämlikhet och individuella behov. För att nå största effekt ska studenterna ha tillgång till likabehandlingsplanen och möjlighet att komma med synpunkter och förslag på förändringar.

Idag uppfyller inte alla lärosäten krav på tillgänglighet vilket försvarar studierna för vissa studenter med nedsatt rörelse-, syn-, och hörsel förmåga. En tillgänglig studiemiljö är en skyldighet för varje lärosäte och en rättighet för varje student.

Kvalitet i den högre utbildningen

För att all högre utbildning ska vila på vetenskaplig grund är det viktigt att samtliga universitetslärare får tid både till undervisning och forskning. Studenterna behöver även pedagogiskt utbildade lärare med minst 15 hp pedagogik. Det ger bättre förutsättningar för att kunna lära ut, förklara och skapa förståelse. För att ha tillfälle till detta är det av absolut vikt att antalet lärarledda timmar som uppgår till minst 10h per vecka. Vidare bör resurstilldelningssystemet främja kvalitet och inte enbart genomströmning.

Samtidigt som en teoretisk bas är av vikt behövs även relevanta undervisningsmetoder i en levande akademisk miljö. Att undervisningen hela tiden ses i relation till ett praktiskt utövande skapar bättre förutsättningar för lärande. En viktig del i lärande är en relevant kurslitteratur. En kurslitteratur ska vara tillförlitlig, lättillgänglig och granskad ur flertalet perspektiv såsom jämlikhet, täckningsgrad och aktualitet.

En global arbetsmarknad kräver globala utbildningar

Oavsett utformningen ska det säkerställas att all utbildning håller en hög kvalitet för att garantera de svenska studenternas konkurrenskraft på en internationell arbetsmarknad. Högre utbildning ska inte bedrivas isolerat utan hela tiden vara integrerad med aktörer utanför akademien. Detta ska ses som en viktig del av utbildningens helhet. Det bör från högskolans sida finnas en viss anknytning till arbetsmarknaden som inte går ut över tanken om den fria utbildningen. Bildning och att lära sig ett kritiskt tänkande och förhållningssätt är akademiens grundvalar och bör så förbli.

Samverkan internationellt kommer i en globaliserad värld att vara en av faktorerna som gör studenterna bättre förberedda inför livet efter studierna. Ett globalt förhållningssätt är en nödvändighet för kvalitativa utbildningar. Validering av utländsk kompetens måste därför bli enklare. En självklarhet är också att det för studenterna ska vara tydligt huruvida poäng som är tagna i ett annat land går att tillgodoräkna sig i en svensk

examen. Internationellt präglade lärosäten bör också ge gott stöd och studievägledning på engelska för utländska studenter.

Bildning och anställningsbarhet

Inom den högre utbildningen kan man som student ibland uppleva att det finns en motsättning mellan anställningsbarhet och teoretisk bildning. Det är viktigt att så inte är fallet, all högre utbildning ska likväl kunna leda till vidare studier och forskning som till ett yrkesliv utanför akademien.

Sammanmätningen av anställningsbarhet och teoretisk bildning ska under utbildningens gång skapa en professionsidentitet. För att detta ska kunna uppnås behövs mer frekvent kontakt med yrkesverksamma under studietiden, från arbetsmarknadsdagar, studiebesök och praktik till externa föreläsare och mentorer.

En ytterligare betydelsefull beståndsdel i professionsidentiteten är en hög grad av valfrihet under studiernas gång. Studenter ska ges möjlighet att inom ramen för sin utbildning välja kurser, moment och inriktningar efter intresse, behov och individuella förutsättningar. Välinformerade val möjliggör såväl breddning som specialisering av utbildningen.

Studentinflytande är en förutsättning för god utbildning

Goda förutsättningar för studenter att kunna organisera sig och göra sina röster hörda är grunden för ett välfungerande studentinflytande. Därför ska högskolan stödja och uppmuntra studentpåverkan. Det räcker inte att studenter får tillgång till platser i universitetsstyrelser och andra beslutande organ inom högskolan. Studenter måste även få verktygen och kunskapen för att kunna bruka dem.

I högskoleförordningen står fastslaget att högskolan ska ge studenter som deltagit i eller har avslutat en kurs möjlighet att framföra sina erfarenheter och synpunkter på kursen. Det ska ske genom en kursutvärdering och resultaten ska finnas tillgängliga för studenterna. En progressiv förbättring ska ske utifrån de utvärderingar som kommer ifrån studenterna och denna bör vara påvisbar.

Saco Studentråds vision för arbetsmarknaden

Framgångsrika val kräver kunskap

För att alla människor ska kunna göra genomtänkta val och utvecklas till sin fulla potential krävs stöd och information. Mycket av informationen går att få genom webbplatser, men få saker kan ersätta det personliga samtalet. Det tar tid att reflektera och framförallt för elever som kommer från studieovana miljöer kan bristen på tid med en studie- och yrkesvägledare vara förödande.

Redan långt innan högskolan behövs information om den framtida arbetsmarknaden. I läroplanen för grund- och gymnasieskola står att eleverna ska få underlag för att välja fortsatt utbildning och att det förutsätter att skolformerna samverkar med varandra, arbetsliv och närsamhälle. Det är väldigt viktigt att detta tas på allvar.

Behörighetsreglerna till högskolan är idag mer komplicerade än tidigare och arbetsmarknaden är allt mer föränderlig. Studie- och yrkesvägledarna blir tyvärr allt färre samtidigt som de får fler elever att ansvara för. Det behövs därför fler välutbildade studie- och yrkesvägledare som kan stötta eleverna inför framtida utbildnings- och arbetslivsval.

Givetvis bör karriärvägledningen fortsätta i den högre utbildningen.

Fackligt mervärde under studietiden

Saco Studentråd är en samlingsorganisation för studentmedlemmar i Sacos medlemsförbund. Det är viktigt att det fackliga medlemskapet ger mervärde under studietiden. En av de unika sakerna med Saco Studentråd som studentorganisation är kopplingen till de framtida professionerna och en levande relation med de yrkesverksamma på arbetsmarknaden.

Inom Sacofederationen finns det goda exempel på hur studentinflytande tas tillvara och genomsyrar såväl aktiviteter som beslutande funktioner. Dessa bör framlyftas. Vidare är det Saco Studentråds förhoppning och vision att det ska finnas en studentpolitisk del för studenter inom varje förbund. Studentmedlemmar ska tas på allvar och ha möjlighet att påverka det egna förbundet.

För studenter bör studentsektionerna inom Saco Studentråd vara den självklara aktören att vända sig till när man söker stöd och verktyg för att öka sina möjligheter till framgång på arbetsmarknaden. Förbunden besitter även bra information om arbetsmarknadens utsikter som kan gynna både studenter på väg in i högskolan så väl som studenter på väg ut i arbetslivet.

Möjlighet att omsätta teori i praktik

Genom att införa mer praktik i den högre utbildningen ökas studenternas möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. Arbetslivserfarenhet är något som många arbetsgivare efterfrågar och praktik spelar ofta en avgörande roll för att få det första jobbet. Att snabbt få möjlighet att omsätta sina teoretiska kunskaper i praktiskt kunnande är en central del för att snabbare ta klivet ut på arbetsmarknaden. För de personer som saknar ett relevant kontaktnät utgör praktik under utbildningen en ovärderlig möjlighet. Mer än hälften av alla jobb förmedlas genom

kontakter och genom praktiken har man möjlighet att bygga på det nödvändiga kontaktnätet. Högskolor och karriärcenter bör finnas med som stöd vid sökandet av praktikplatser. Fler lärosäten bör dessutom erbjuda valbara kurser i praktik.

Praktik, eller andra för studenten obligatoriska inslag i utbildningen, ska inte utgöra en ekonomisk merkostnad för studenten.

Ett entreprenöriellt förhållningssätt

Den entreprenöriella studenten är nyfiken, definierar behov och hittar lösningar på problem i samhället. Andra utmärkande egenskaper är initiativrikedom, visionärt tänkande och kreativitet. Ett entreprenöriellt förhållningssätt kan användas såväl för att starta eget företag som att hitta kreativa lösningar som anställd och som medborgare.

Många akademiker som läser generella examina har ofta svårare att hitta sin plats på arbetsmarknaden, och för dem kan det vara viktigt att sätta på sig sina "entreprenörsglasögon" och tänka ut hur de kan hitta eller skapa sin nisch. Samtliga studenter bör få möjlighet utveckla sin entreprenöriella förmåga.

För att göra högre utbildning lönsam både för samhället och för individen är det viktigt att tänka nytt. Teori och praktik är ingen motsättning, snarare tvärtom. Inte minst bör det fokuseras på hur akademikers möjligheter kan öka på en flexibel och mobil arbetsmarknad. För att bättre möta den internationella konkurrensens utmaningar behövs fler driftiga entreprenörer. Med ett främjat entreprenörskapstänkande och ett ökat tillvaratagande på egenskaper som kreativitet och innovationsförmåga kan Sverige bättre möta globaliseringens möjligheter.

En forskarutbildning i världsklass

Om Sverige ska vara en ledande kunskapsnation krävs en väl fungerande forskarutbildning. Jämlika och konkurrenskraftiga ersättningar är nödvändiga förutsättningar för att rätt individer forskarutbildas är – vilket konkret uppnås genom anställningar av alla doktorander – samt en rättssäker antagningsprocess med öppen utlysning av tjänsterna.

Ett nödvändigt villkor för effektiva doktorandstudier är att det finns möjlighet till koncentration – hit räknar vi trygghet i anställning/finansiering och en välfungerande handledarrelation. Osäkra finansieringsförhållanden och dålig koppling till samhällets skyddssystem är därför oacceptabla inslag. Minst lika viktigt är att handledningen får rimliga förutsättningar att lyckas. Oavsett eventuella synergieffekter i större forskningsprojekt kräver varje individ en viss handledartid, vilket bör tas hänsyn till i finansieringen. För att underlätta för såväl doktorander som handledare är det viktigt med krav på dokumenterad handledarkompetens och kontinuerlig uppföljning av denna. Det går inte att skapa en spetsutbildning för spetskompetens utan att det avsätts tillräckliga resurser för sliparbetet.

Idag används möjligheten till licentiatantagning på många lärosäten som en provanställningsform. Licentiatantagning ska endast medges då forskarstudierna avses avslutas efter licentiatexamen.

Arbetsförmedling för akademiker

Arbetsförmedlingen behöver lägga den mesta tiden på att hjälpa dem som står längst bort från arbetsmarknaden, vilket de flesta akademiker inte betraktas göra. Icke desto mindre behöver även nyblivna akademiker stöd och vägledning vid arbetslöshet. Under de senaste kriserna har akademiker i allt högre grad drabbats av varsel och uppsägningar. För arbetslösa akademiker är det ofta inte omskolning och andra åtgärder som kommer i första rummet utan en kvalificerad matchning. Tyvärr vet vi att akademikerna inte alltid är nöjda med Arbetsförmedlingens insatser. Brister i bemötande och dålig kunskap om de olika akademikergruppernas arbetsmarknad är exempel på problem.

Att införa speciella sektioner på Arbetsförmedlingen med fokus på akademiker och akademikernas arbetsmarknad kan vara en väg att gå. Att samverka mer med Sacos förbund kan också vara en lösning för att få mer specifik branschkunskap för att stötta arbetssökande akademiker.

Inkörsportar till arbete för studenter

Idag är ungdomsarbetslösheten i Sverige mycket hög. Sverige behöver kunna att möta ungdomsarbetslösheten och arbetslösheten för studenter. Det kan göras genom att se på de möjligheter som finns för att göra det lättare för ungdomar och studenter att komma in på arbetsmarknaden. Arbetslivsanknytning, karriärcenter, mentorskapsprogram är konkreta och öppna exempel på detta.

En stärkt trygghet vid arbetslöshet genom hög a-kassa och bra försäkringar underlättar skiften på arbetsmarknaden. Saco Studentråd anser att en öppen arbetsmarknad ökar möjligheterna till inträde på den. Rörligheten är viktig för många studenter idag och kan gynna löneutvecklingen. Trygghet och möjligheter på arbetsmarknaden ska vara relaterade till individens kompetens.

Det är viktigt att de lagar som styr arbetsmarknaden ger studenterna möjligheter till att arbeta, samt stärker arbetstagarnas rättigheter.

De nytexaminerade måste få en plats på arbetsmarknaden och därför bör fler bra avtal mellan fack och arbetsgivarorganisationer upprättas. Ett exempel kan vara praktikavtal där nyexaminerade studenter ges en ettårig relevant, handledd och avlönad praktikplats.

Saco Studentråds vision för studenters ekonomi

Studiemedelssystemet

Ett studiemedel som går att leva på

Studenters ekonomiska situation har försämrats under de senaste tjugo åren. Det beror bland annat på att den uppräkningskurva som skett av studiemedlet har följt en helt annan kostnadsökningsskurva än den som gällt för studenter. Saco Studentråd vill se ett studiemedel som är anpassat efter studenters omkostnader och som räknas upp efter ett särskilt studentprisindex för att förhindra en fortsatt urholkning av studiemedlet.

Studiemedlet bör omfördelas så att hälften ges som bidrag och hälften som lån. Kostnaden, likaväl som vinsten, av högre utbildning är något som bör bäras av individen såväl som av samhället.

Sommarmånaderna är ofta problematiska för studenter. De studenter som inte hittar något arbete har att välja på att läsa, ofta irrelevanta, sommarkurser och förbruka några av sina CSN-veckor, eller att stå helt utan försörjning. Detta problem skulle kunna avhjälpas genom ett treterminssystem där sommaruppehållet blev kortare och därmed även den ofinansierade perioden.

Det måste bli enklare att få dispens för ett par extra terminer med studiemedel för att avsluta en utbildning. Att studenter tvingas avbryta en utbildning de enbart har en eller två terminer kvar på är ett samhällsekonomiskt slöseri och ger förödande konsekvenser för individen.

Ett effektivare studiemedel att behålla

Det får aldrig vara individens ekonomiska förutsättningar som avgör om man vågar ta steget till högre studier eller inte. Kompetens ska vara avgörande och det är därför viktigt att studiemedlet och studiemedelssystemet fortsätter vara rekryterande till högre utbildning. CSN är i dagsläget den institution som är bäst lämpad att handha studielånen. Det är av största vikt att försäkra att samtliga studenter får tillgång till lån och att studiemedelssystemet står stadigt oavsett den nationella finansiella situationen. Därför är CSN att föredra framför banker.

Fribelopp för ett hållbart studiemedelssystem

För studenter är extraarbete under terminer och sommarmånader är en bra möjlighet att stärka kontakterna med arbetsmarknaden, samtidigt som det ger ett tillskott i studentens kassa. Studenter som kan och vill arbeta extra ska ha möjlighet att göra det och därmed behövs ett generöst satt fribelopp som enbart påverkar bidragsdelen. För studenter är extraarbete under terminer och sommarmånader en bra möjlighet att stärka kontakterna med arbetsmarknaden, samtidigt som det ger ett tillskott i studentens kassa.

Trygghetssystem

Inför ett heltäckande trygghetssystem för studenter

Det är angeläget att hitta lösningar för dem som studerar, antingen inom socialförsäkringarna eller inom studiemedelssystemet, så att sjukdom, arbetslöshet eller föräldraledighet inte får orimliga privatekonomiska

konsekvenser. Det måste skapas ett försäkringsskydd för studenters speciella förutsättningar.

Studenters karenstid vid sjukdom på 30 dagar är orimligt lång. Att studenter dessutom inte kan vara sjukskrivna på deltid är inte bara dumt utan riskerar även att stänga ute studenter från utbildning. Ett möjliggörande av att stegvis kunna återvända till studier efter en längre sjukdomsperiod är nödvändigt.

Utbildningar bör vara upplagda på ett förutsägbart och praktiskt sätt så att det ska vara möjligt att varva studier med arbete.

Många av de studenter som inte får arbete direkt efter examen faller idag utanför trygghetssystemet. Under den tid som går mellan examen och första jobbet är försörjningsstöd den enda hjälp nyexaminerade studenter kan söka. Det är inte önskvärt att återinföra studerandevillkoret i arbetslöshetsförsäkringen som är en försäkring mot förlorad arbetsinkomst. Saco Studentråd vill se en lösning för studenter och därför bör någon ny form av försäkring för nyexaminerade skapas för att bygga en bro fram till första arbetet.

Det måste bli lättare att kombinera studier med föräldraskap. Ingen ska behöva välja bort föräldraskap under studietiden på grund av ekonomiska eller organisatoriska orsaker, som sena schemaändringar, helgtentor eller kvällslaborationer. Detta är viktigt såväl för den enskilda som för samhället. Framförallt måste lägstanivån i föräldraförsäkringen höjas och tilläggsbidraget för studenter med barn likaså. Reglerna för tilläggsbidraget ska ta hänsyn till de behov som studerande med barn har. Exempelvis bör bidrag inte endast utgå till en av två studerande föräldrar.

Ingen ska behöva se fram emot ett liv som fattigpensionär för att man valt att studera. Därför bör studier vara pensionsgrundande. För studenter bör den framtida pensionen, likväl som den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) grundas på det faktum att man är student, vilket man är när man studerar och tar poäng och inte när man lånar pengar av CSN. Det är viktigt att frikoppla studenters SGI från studiemedelssystemet då alla studenter inte lever på studiemedel.

Studenter måste ha råd att bo

Boendekostnaden är ofta den allra största posten i studenters budget. Utgångspunkten ska vara ett studiemedel som täcker denna kostnad. Det är därför viktigt att de studentbudgetar som görs inte inkluderar bostadsbidraget som norm. Även om studiemedlet ska täcka alla kostnader går det för vissa studenter inte ihop. Därför ska alla studenter, oavsett ålder och familjesituation, ha rätt att söka bostadsbidrag. Särregler blundar för den heterogena studentgruppen.

Reglerna för bostadsbidraget måste bli mer transparenta. Allt för många studenter drabbas av återkrav trots att de under den period de fick bostadsbidrag var berättigade till det.

Tryggt boende är en förutsättning för goda studieresultat

Att ha tillgång till ett tryggt boende under sin studietid är en förutsättning för att kunna koncentrera sig på sina studier. Det är därför av yttersta vikt att det finns bostäder i det vanliga beståndet som har en hyresnivå som studenter kan betala. På studieorter med ett högt tryck på bostadsmarknaden är det även viktigt att det finns särskilda studentbostäder. Detta för att säkerställa tillgång för studenter på kort varsel samt för att inte samtliga billiga bostäder tas i besittning av personer som inte studerar. Långt ifrån alla studenter bor i studentbostad och antalet studentbostäder understiger antalet studenter. Det är viktigt att komma ihåg att studentgruppen är heterogen och att boendebehoven varierar inom studentgruppen, vilket måste återspeglas i bostadsbestånden.

Nybyggda studentettor har ofta en hyra på över halva studiemedlet vilket är orimligt. Reglerna för nybyggnation av bostäder bör ses över. Det måste bli enklare att bygga enkelt, funktionellt och billigt, vilket gäller studentbostäder såväl som vanliga bostäder. En större tillgång till bostäder generellt skulle även ge en större tillgång till bostäder för studenter.

Saco Studentråd är Sveriges största fackliga studentorganisation. Vi samlar framtida akademiker inom de flesta utbildningsområden. Tillsammans är vi omkring 100 000 medlemmar. Saco Studentråd vill påverka utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken för att förbättra för studenters och nyexaminerades situation. Självklart är vi partipolitiskt obundna och drivs för studenter, av studenter.